

COLLINS, K. J.—WEINER, J. S.: *Human Adaptability. A history and compendium of research in the International Biological Programme* (Taylor and Francis Ltd. London, 1977. Ára: £ 15,00)

A Nemzetközi Biológiai Program — mint ismeretes — az ICSU (International Council of Scientific Unions) égisze alatt indult meg 1964-ben és 1974-ben zárult. A program célját annak idején a produktivitás és az emberi jólét biológiai alapjainak kutatásában határozták meg. Ennek oka az a felismerés volt, hogy a létszámában gyorsan növekvő emberi populációknak jobban meg kell ismerniük környezetük természetes erőforrásait, azok ésszerű felhasználását. Az IBP hét kutatási iránynak megfelelően hét szekcióban valósult meg. Négy szekció a biológiai produkció kérdéseivel, három pedig az ökoszisztémák problémáival foglalkozott. Ez utóbbiak egyike az a *Human Adaptability* szekció, amelynek vezetője WEINER professzor volt, és amelybe az antropológiai kutatásokat is belevonták. A HA szekció munkájában világszerte mintegy 50 ország igen sok humánbiológusa és rokon szakterület kutatója vett részt. E munka szintézisét számos kötetben publikálják.

A jelen kötetben WEINER professzor a HA szekció szervezésének történetét, a szekció munkájának kifejlesztését írja le, tudománytörténeti értékű igénnyel. Visszatekint a legelső tanácskozásokra, ahol az IBP/HA gondolata kirajzolódott, az 1964—1967-es szervezési időszakra, a javasolt tematikára és arra a nagy nemzetközi részvételre, amely a szekció sikerének alapja volt. Vácsolja az egységes methodika kialakítását, amelynek meg kellett előznie az 1967—1972-es, ún. operatív fázist. Felsorolja és térképpel is dokumentálja a világszerte kutatott, ill. a regionálisan (ökológiailag) vizsgált problémákat. A szintetizálás időszaka 1972—1974-re esett, de természetesen az eredmények publikálása évtizedünk végéig elhúzódik. A szekció munkájának továbbéléséről és a szekció személyi összetételéről, a nemzeti témafelelősökről stb. kapunk még információkat e fejezetben.

A könyv nagyobbik felét a kompendium-rész teszi ki, amelyben COLLINS mutatja be az összes résztvevő nemzeti és nemzetközi kutatásokat, szám szerint mintegy 250-et.

A nemzeti kutatásokat a nagyobb biológiai kutatási témák szerint csoportosítja: növekedés és testfejlődés, testalkati variációk, fizikai fittség, klímaturó-képesség, genetikai konstitúció, táplálkozási helyzet, ill. tápláltsági állapot, valamint ökológiai témák: magas hegyvidék, sarkvidék, hideg klíma, trópusi és sivatagi klímák, szigetek és izolátumok népességei, migráció, falusi, városi és iparvidéki népesség stb. Az egyes nemzeti kutatási programok módszereit is ismerteti, és közli a már megjelent publikációk részletes bibliográfiai adatait. Két magyarországi beszámolót is találunk: *Demographic and population genetic research in Bodrogköz, North-East Hungary* (H. WALTER és NEMESKÉRI J.) és *Investigation on growth and body development* (EIBEN O.). Ez utóbbi az egész Magyarországon végzett összes ide sorolható vizsgálatokat érinti.

Az IBP/HA egyik sikerének tekinthető — és ebben jelentős része van WEINER professzornak — hogy a gondolat és a tematika tovább él olyan hosszútávú kutatási programokban, mint a SCOPE (Scientific Committee on Problems of the Environment), a MAB (Man and the Biosphere) és az UNEP (United Nations Environmental Programme), és valamennyi az ICSU, az UNESCO és az ENSZ támogatását élvezi.

A kitűnően összeállított, szép kiállítású könyv minden humánbiológusnak forrásértékű kézikönyve lesz.

Dr. Eiben Ottó

EVELETH, P. B.—TANNER, J. M.: *Worldwide variation in human growth*. (International Biological Programme 8. — Cambridge University Press, Cambridge—London—New York—Melbourne. 1976. Ára: £ 20,00)

A népeiségek egészségi állapota, biológiai minősége jelentős mértékben függ gyermekek növekedésének menetétől. Ez indokolja, hogy a Nemzetközi Biológiai Program Human Adaptability szekciója olyan nagy figyelmet szentelt a növekedés—testfejlődés—érés—testösszetétel problémáknak. A jelen kötet az IBP összegező fázisának egyik fontos dokumentuma. EVELETH és TANNER nem kevesebbre vállalkozott, mint hogy az IBP/HA szekció keretében szerte a világon végzett különböző növekedésvizsgálatok eredményeit összeszerkessze. Valóban, e kötet a világ legújabb növekedésvizsgálatainak gyűjteménye.

A bevezető fejezetben a szerzők az összehasonlító növekedésvizsgálatok methodikai kérdéseit és a növekedési standardokat tárgyalják. Ezután hat fejezetben mutatják be a különböző populációk gyermekeinek növekedését. A csoportosítás is figyelemre érdemes: európidok Európában és másutt; afrikaiak Afrikában és leszármazottaik Amerikában; ázsiaiak, amely fogalom magában foglalja a kínaiakat, a japánokat (Japánban és Amerikában), a délkelet-ázsiaiakat, az amerindianokat és az eszkimókat; indomediterránok a Közel-Keletről, a Közép-Keletről és Indiából; ausztrálieiak és a Csendes-óceán szigetvilágának népei. Külön fejezet tárgyalja az érési jegyek előrehaladására, a csontéletkorra, a fogfejlődésre stb. rendelkezésre álló vizsgálati adatokat. Az ezt követő három fejezetben a növekedési vizsgálatok eredményeit genetikai meghatározók, a család és a rassz befolyásoló szerepe szerint, majd a környezeti tényezők, ezek közül is a nagy magasságok, a sarkvidék, a trópusok stb. szerint tárgyalják. Igen részletesen.

Mintegy 160 oldalnyi Függelék következik, amelyben a fentebb részletezett populációcsoportokra, fiúkra és leányokra, 1—18 éves korra, testméretenként táblázatokban foglalják össze a rendelkezésre álló adatokat. Az eredeti forrásokat a közel 60 oldalnyi irodalomjegyzék tartalmazza. A kötet részletes tárgymutatóval zárul.

Nagy örömmel üdvözölhetjük EVELETH és TANNER könyvét, az IBP/HA, a szerzők és a Cambridge University Press közös vállalkozását. Kiténő, informatív dokumentáció van a kezünkben, amely az elkövetkező évtizedben egyik kézikönyve lehet mindazoknak, akik növekedésvizsgálatokat végeznek.

Dr. Eiben Ottó

HARRIS, H.: *Biochemische Grundlagen der Humangenetik* (Lizenzausgabe des Akademie-Verlags. Berlin, 1974. 292 oldal. Ára: 38,— DM)

A humángenetika ma már nemcsak leíró tudomány, mint 30 évvel ezelőtt volt. Az experimentális kutatásra való áttéréshez a citogenetikától és a biokémiától kapta a legerősebb impulzusokat. Míg a humán-citogenetika lényegében csak 1956-tól datálható, amikor sikerült az emberi kromoszómákat numerikusan és morfológiailag kimutatni, addig az emberi biokémiai-genetika kezdete sokkal korábbi időre nyúlik vissza. 1909-ben jelent meg A. F. GARROD „Inborn errors of metabolism” című könyve, amelyben néhány örökletes betegség biokémiai problémáit tárja fel.

A biokémiai (molekuláris) biológiai kutatások az utóbbi két évtized alatt a genetikai tudomány fundamentális bővülését eredményezték. Egészen új, messzeható ismeretek állnak rendelkezésre a genetikai anyag szerkezetéről, működés- és szabályozásmechanizmusairól. Csakhamar megmutatkozott, hogy a talált törvényszerűségek túlmutatnak e vizsgálatok klasszikus objektumain, a prokariotákon; egyetemes érvényűek, és az eukariotákra is érvényesek, ideértve az emlősöket és az embert is.

H. HARRIS könyve benyomást ad arról, hogy milyen jelentőségűek ezek az új ismeretek a humángenetika továbbfejlődése számára, és milyen termékeny szintézisek keletkeztek az emberről összegyűjtött tényanyag alapján. Ez rámutat a humángenetika lehetőségeire, az emberi biokémiai-genetika keretében eddig megközelíthetetlennek hitt problémák megismerhetőségére.

A szerző nem monografikusan dolgozza fel a biokémiai-genetikai ismereteket, hanem bepillantást ad a biokémiai-genetika gondolkodásmódjába, problémáiba és módszereibe. Az egyes kérdések tömör és összefüggésekben történő bemutatása szinte ösztönzi az olvasót egy-egy szakterület behatóbb tanulmányozására.

A könyv kilenc fejezetre és függelékre tagolódik. Az első öt, valamint a kilencedik fejezet tematikailag jobban összetartozik. Az első két fejezetben a gén- és pontmutációk, egy gén—egy polipeptidlánc témakörben a hemoglobin-strukturáról, a hemoglobinvariánsokról és az amino-

sav szubsztitúció kérdéseiről olvashatunk. Tájékoztatót kap továbbá az olvasó az erythrocitákban, a serumban és néhány szövetben előforduló PGM, AP, AK, ADA, SP, LDH, G6PD enzimekről. A duplikációt, a deleciót és ezek hatásait a fehérjestruktúrára a haptoglobin-variánsok és a Lepore-hemoglobin példáján szemléltethetjük. A negyedik fejezetben HARRIS ismét tárgyalja a gén-mutáció problémáját, ezúttal az enzim- és fehérjeszintézis genetikai szabályozásával összefüggésben. Már itt szó esik a fehérjeszintézis öröklődő rendellenességeiről, amelyek a hatodik fejezet fő témái. A vércsoportsajátságok közül az ABO-rendszer, asecretor, „H” locusok, valamint a Lewis-locus és ezek hatásainak biokémiájáról olvashatunk.

A nyolcadik fejezetben populációgenetikai szempontok érvényesülnek. Ismerteti a szerző a humán populációkban leggyakrabban vizsgált enzim- és fehérjevariánsokat, a gyakori és ritka fenotípusokat, a hemoglobin, a glucose-6-phosphat dehydrogenase, a phosphoglucomutase polimorfizmusokat. A különböző emberi populációkban vizsgált enzim- és protein-variánsok alapján szó esik a populáció genetikai struktúráját meghatározó folyamatokról: a mutációról, a szelekciónról és a driftről. A függelékben a veleszületett anyagcsere zavarról olvashatunk.

A könyv a legmodernebb ismeretanyagra támaszkodik, didaktikai felépítése példamutató; egyetemi hallgatók, biológusok, biokémikusok és specialisták számára egyaránt alkalmas.

Dr. Pap Miklós

DIETL, H.-M.—GAHSE, H.—KRANHOLD, H.-G.: *Humangenetik in der sozialistischen Gesellschaft*. (VEB Gustav Fischer Verlag, Jena, 1977. 183 oldal. Ára: 13,— ODM)

Közismert és talán egy kissé már elcsépeelt is annak hangsúlyozása, hogy a molekuláris biológia és a humán genetikai milyen óriási fejlődést tett meg az utóbbi negyedszázadban. Ez azonban nemcsak az ismeretanyag bővülésében jelentkezett, hanem számos súlyos filozófiai, etikai és szociális kérdést is felvetett. Ezek egy részére a kutatók még nem is tudtak válaszolni vagy állásfoglalásuk nagy különbségeket tükröz.

A Német Demokratikus Köztársaságban 1971-ben indult meg a humán genetikai kutatási program, amelynek keretén belül biológusok és orvoskutatók szoros kapcsolatot építettek ki a társadalomtudományok képviselőivel, hogy a felmerülő speciális kérdésekre is válaszolhassanak. Ennek az együttműködésnek eredménye ez a könyv.

A könyv maga két részből áll. Az elsőben inkább társadalomtudományi szempontokat helyeznek előtérbe a szerzők, míg a másodikban inkább a humán genetikai kutatásokban és a gyakorlatban felmerülő problémákat elemzik. Az előbbiben különösen hangsúlyozottan elemzik a szerzők a humán genetikai fejlődését és szerepét a polgári társadalmakban, valamint az ember genetikai és szociális öröklöttségét. A második rész kiemelt témái közé pedig a genetikai tanácsadás, fogamzásgátlás, terhességmegszakítás és a végleges sterilizáció tartoznak.

A könyvet mindenki, aki érdeklődik a humán genetikai iránt, haszonnal forgathatja.

Dr. Gyenis Gyula

„Les anciens Hongrois et les ethnies voisines a l'Est” Szerk. I. ERDÉLYI. — *Studia Archaeologica VI.* (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977. — 359 oldal, 2 térképmelléklettel. Ára: 350,—)

Az MTA Régészeti Intézetének gondozásában megjelent kötet kilenc tanulmányt tartalmaz szovjet és magyar szerzők tollából. I. FODOR, I. ERDÉLYI, L. BENEDEY, L. TARDY és A. S. KOMANCSEVA rövidebb dolgozatai mellett a kötet kétharmadát a Káma torkolatánál feltárt 866 síros 9—11. századi tankejevkaik temető közreadására szentelték. A régészeti feldolgozást E. A. HALIKOVA és E. P. KAZAKOV, az embertani feldolgozást M. S. AKIMOVA, az állattani feldolgozást A. G. PETRENKO végezte el.

Hogy mi indokolta e temető magyar kiadványban való megjelentetését, az nyomban világossá válik a rajz- és fotodokumentációt szemlélve. A tankejevkaik temető tárgyi anyaga és temetkezési rítusa ugyanis számos egyezést mutat a X. századi honfoglaló magyarságával, miként arra már évtizedekkel ezelőtt FETICH NÁNDOR egy tankejevkaik szörvány sírlelet kapcsán rámutatott. A temető népességének etnikai meghatározása azonban nem kis nehézséget okozott a szerzőknek, olyan mértékben, hogy a régészeti és embertani vizsgálat ellentétes eredményre is jutott.

HALIKOVA és KAZAKOV szerint a tankejevkaik lakosság különböző eredetű volt: megtalálni benne szaltovói műveltségű bolgár réteget, van benne Káma—Ural-vidéki összetevő és Uralon

túli hatás is. Összességében a temető jellege a két szerző szerint mégis közelebb áll a bolgártörök vagy ugor törzsek hagyatékához, mint a vidék keleti finn népességéhez.

AKIMOVA embertani vizsgálata épp az ellenkezőjét igazolta. Szerinte az embertani adatok sem a török, sem az ugor összetevő jelenlétét nem igazolják, hanem a populáció a Közép-Volga és Káma-vidék autochton, keleti finn nyelvű népességéhez köthető. AKIMOVA egyértelmű állásfoglalásának ismeretében zavaró, sőt félrevezető, hogy tanulmányának táblázati anyagában (II., III., IV., V. táblázatok) Tankejevka protobulgár népességként van feltüntetve, aminek korrigálása — posztumusz munkáról lévén szó — a szerkesztő feladata lett volna.

A tankejevka leletanyag közzétételével jó szolgálatot tett az Akadémiai Kiadó. A szép rajzi dokumentáció mellett legfeljebb csak a fényképfelvételek gyatraságát sajnáljuk, de legfőképpen azt, hogy a tankejevka koponyákról egyetlen felvételt sem találni a kötetben.

Dr. Éry Kinga

HAJDÚ PÉTER—KRISTÓ GYULA—RÓNA-TAS ANDRÁS (Szerk.): *Bevezetés a magyar őstörténet kutatásának forrásaiba.* (József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar. Kézirat. Tankönyvkiadó, Budapest, 1976. 308. oldal. Ára: 19,50 Ft)

A szerzők négy fejezetre tagolt munkájukban társszerzőkkel (KÜRTI BÉLA, BÁLINT CSANÁD, MATOLCSI JÁNOS, LIPTÁK PÁL, CSEPREGI MÁRIA, KÓSA LÁSZLÓ, KATONA IMRE) ismertetik a magyar őstörténet kutatásával kapcsolatos régészeti, antropológiai és néprajzi forrásmunkákat, valamint tömör összefoglalásokat adnak az egyes tudományterületeknek megfelelően kultúrák, népek, leletanyag, fogalmak esetében a jelenlegi ismereteinkről.

Az antropológus számára elsősorban a LIPTÁK PÁL által összeállított „Antropológiai források” címszóval ellátott fejezet mond legtöbbet. A szerző ebben a fejezetben megfogalmazza az antropológiával mint tudománnyal kapcsolatos ismereteket, külön tárgyalja a paleoantropológia fogalmát. Kitér a kutatási módszerekre, az etnogenezis és antropológia kapcsolatára, majd részletesebben ismerteti a magyar őstörténet, a magyarság finnugor összetevőjének, a magyarság török összetevőjének, a Kárpát-medence őslakosságának, a honfoglaláskori és Árpád-kori magyarság és népesség antropológiájának kutatásával kapcsolatos eddigi eredményeket. Mindegyik fejezethez irodalomjegyzéket ad meg. Összesen 112 irodalmi hivatkozást találunk a fejezetben, melyből 34 a szerző, 53 más magyar kutatók és 25 külföldi szerzők munkájára utal. Csak sajnálni lehet, hogy az irodalomjegyzékekből több alapvető — magyar kutatóktól származó — közlemény kimaradt, jóllehet ezek a kutatók az eddig közölt irodalomnak mintegy 80%-át jelentették meg. Különösen érezhető ez az őskori és avarkori, honfoglaláskori irodalomnál, ahol megtaláljuk például a szerzőnek kétoldalas cikkét, de nincs hivatkozás a Dél-Alföld őskorára vonatkozó több mint ezer leletet feldolgozó tanulmányra, jóllehet ez utóbbi a kötet megjelenése előtt már egy évvel elkészült.

Mindezek ellenére a kötetet a magyar őstörténet kutatásával, a paleoantropológiával foglalkozók számára forrásmunkának ajánlani lehet, még akkor is, ha ez egyáltalában nem tekinthető elegendőnek. Különösen egyetemi tanulmányaikat folytató hallgatók forgathatják haszonnal, annál is inkább, mert a régészet és néprajz területén is információkat találnak a kötetben. A paleoantropológiával foglalkozók számára különösen hasznos a régészeti vonatkozásokat tárgyaló fejezet.

Dr. Farkas Gyula

TARTALOM — CONTENTS

Eredeti közlemények — Original investigations

HARSÁNYI LÁSZLÓ: Hamvasztásos temetkezésekből származó fogleletek scanning elektronmikroszkópos vizsgálata	3
<i>Scanning electron microscopic examination of tooth finds from cremation burials</i> ...	14
ÉRY KINGA: Embertani adatok a Felső-Tiszavidék X. századi népességéhez	15
<i>Anthropological data of the tenth century population of the Upper-Tisza Region</i> ...	30
TÓTH TIBOR: Morfogenetikai trendek az őskori Közép-Duna medencében	31
<i>On the morphogenetic trends in the Central Danube Basin during the prehistoric age</i> ..	42
EIBEN OTTÓ: A gyermekek testméreteinek és testarányainak változásai, körmendi növekedésvizsgálatok alapján	43
<i>Changes in body measurements and proportions of children, based on Körmend Growth Study</i>	58
OLIVIER, G.—BRESSAC, F.—TISSIER, H.: Correlations between neonatal and adult body weight and height	59
<i>Az újszülöttkori és a felnőttkori testsúly és testmagasság korrelációja</i>	62
SINGH, I. P.—MALIK, S. L.: A study of human growth among high altitude female Bods of Ladakh with remarks on morphological adaptation	63
<i>Nagy magasságban élő ladakhi bod leányok növekedése, különös tekintettel a morfológiai adaptációra</i>	69
FISCHBEIN, S.: Onset of puberty in monozygotic and dizygotic twins	71
<i>A pubertás bekövetkezése egy- és kétpetéjű ikreknél</i>	79
B. BODZSÁR ÉVA: Újabb adatok a magyar leányok menarchekorához	81
<i>Further contributions to the age at menarche of Hungarian girls</i>	91
KÁDÁR PÁL—VÉLI GYÖRGY: A szekuláris trend 100 éve Somogy megyében	93
<i>Hundred years of the secular trend in the County Somogy</i>	100
FARKAS GYULA—BUS VERA: A mongolfolt magyarországi előfordulásának újabb adatai	101
<i>Recent data about the occurrence of the Mongolian spot in Hungary</i>	111

Rövid közlemény — Short communication

KELEMEN ANDRÁS: Kísérlet hebefrén és ciklofrén nőbetegek szomatometriai módszerrel történő elkülönítésére	113
<i>Attempt at separating hebephrenic and cyclophrenic female patients with a somatometric method</i>	114

Vita — Discussion

FARKAS GYULA: A Dél-Alföld őskorának paleoantropológiája (<i>Palaeoanthropology of the prehistoric age in the South-Hungarian Great Plain — Thesis</i>)	115
TÓTH TIBOR: Opponensi véleménye	122
TROGMAYER OTTÓ: Opponensi véleménye	125
FARKAS GYULA: Válasza	128
LENGYEL IMRE: Paleoszerológiai vizsgálatok (<i>Palaeoserological investigations — Thesis</i>)	133
HOLLÁN ZSUZSA: Opponensi véleménye	142
KISZELY GYÖRGY: Opponensi véleménye	144
LENGYEL IMRE: Válasza	146

Tudományszervezés — Science organisation

ÉRY KINGA: Az embertan helyzete és feladatai az uralisztikában	149
<i>The situation and tasks of anthropology in Uralian studies</i>	153
MARCSIK ANTÓNIA: Egy jelentős magyarországi paleoantropológiai gyűjteményről ..	155
<i>About a significant palaeoanthropological collection of Hungary</i>	159

Tudománytörténet — History of sciences

BUGYI BALÁZS: Adatok a hazai embertan történetéhez a 18. század második és a 19. század első feléből	161
<i>Contribution to the history of Hungarian anthropology in the second part of the 18th and in the first part of the 19th century</i>	167

Megemlékezés — Obituary notice

EIBEN OTTÓ: J. A. Valšík (1903—1977)	169
Hírek, beszámolók — News	171
Könyvismertetések — Book reviews	175

1828 — 1978

MEGJELENT
AZ AKADÉMIAI KÖNYVKIADÁS
150. ÉVÉBEN

A kiadásért felel az Akadémiai Kiadó igazgatója

Műszaki szerkesztő: Sándor István

A kézirat nyomdába érkezett: 1978. I. 10. Terjedelem: 15,75 (A/5 ív)
78.5365 Akadémiai Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Bernát György

7. A tanulmányok statisztikai feldolgozásánál alkalmazott matematikai képletek jelöléseinek pontos magyarázatát meg kell adnia a szerzőnek. Ugyanez vonatkozik görög betűs vagy egyéb speciális jelölésekre is. Általában a *Biometriai Értelmező Szótár* (Szerk.: Jánossy A. — Muraközy T. — Aradszky G. — Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1966.) előírásait, jelöléseit célszerű követni.

8. A tanulmányok tagolásában az alábbi beosztási elvek követését tartjuk kívánatosnak: 1. Bevezetés (a probléma felvetése, mai állása). 2. Anyag és módszer. 3. A vizsgálat, kutatás eredményei és azok (összehasonlító) értékelése. 4. Összefoglalás.

9. A tanulmány, közlemény végén irodalomjegyzéket kell megadni, de csak azok a művek idézhetők, amelyeknek adatait vagy megállapításait a szerző tanulmányában valóban felhasználta. Az irodalomjegyzéket a szerzők nevének „abc” sorrendjében kell összeállítani. A szövegben a szerző neve után (zárójelbe) tett évszámmal utalunk a megfelelő irodalomra.

A folyóiratok címeinek rövidítésére a szakirodalomban kialakult és elfogadott rövidítéseket alkalmazunk.

Az irodalomjegyzék összeállításához az alábbi példák szolgálnak útmutatásul:

*Folyóiratcikkek*nél a szerző(k) vezetékneve, rövidített utóneve, a megjelenési év zárójelben, kettőspont, a közlemény címe, a folyóirat hivatalos rövidítése, a kötetszám arab számmal, aláhúzva, pontosvessző, oldalszám, pl.:

BARTUCZ, L. (1961): Die internationale Bedeutung der ungarischen Anthropologie. *Anthrop.* Közl. 5; 5—18.

Könyveknél a szerző(k) neve, a kiadási év zárójelben, kettőspont, a könyv címe, a kiadó neve, a kiadás helye, pl.:

BARTUCZ, L. (1966): A praehistorikus trepanáció és orvostörténeti vonatkozású sírleletek (Palaeopathologia III. kötet). Országos Orvostörténeti Könyvtár és Medicina Kiadó, Budapest.

*Másodidézete*knél — ha azok el nem kerülhetők — az idézett szerző neve után *cit.* szócskát írunk, és a fenti módon idézzük a könyvet vagy a folyóiratcikket, ill. *in* szócskát írunk, ha tanulmánykötetben megjelent cikket idézünk.

Ha egy szerzőnek ugyanabból az évből több tanulmányát idézzük, akkor az évszám mellé írt *a*, *b*, *c* betűkkel különböztetjük meg őket.

10. A szerzők a nyomdai tipografizálásra vonatkozó kívánságaikat a kézirat másodpéldányán jelölhetik be ceruzával, a nyomdai előírásoknak megfelelően.

Kérjük szerzőinket, hogy a fenti alaki előírásokat — a tanulmányok gyorsabb megjelenése érdekében is — tartsák meg. Az előírásoktól eltérő kéziratokat a Szerkesztő bizottság nem fogad el.

A kéziratokat a szerkesztő címére kell beküldeni, aki a tanulmány beérkezését vizsgálja. A közlésről — a lektori vélemények alapján — a Szerkesztő bizottság dönt. Erről értesítik a szerzőt.

A közlésre kerülő dolgozatok korrektúráját az ábrarészekkel együtt megküldjük a szerzőknek. A javított korrektúrát az esetenként megadott határidőig kérjük vissza. A megadott időpontig vissza nem juttatott dolgozatot kénytelenek vagyunk kihagyni a készülő számból.

A szerzőknek a kiadó tiszteletdíját és 100 db különlenyomatot ad.

A Szerkesztő bizottság tagjai: DR. EIBEN OTTÓ (szerkesztő), DR. ÉRY KINGA, DR. FARKAS GYULA, DR. LIPTÁK PÁL, DR. NEMESKÉRI JÁNOS, DR. SCHULER DEZSŐ és DR. TÓTH TIBOR.

A szerkesztő címe: Dr. EIBEN Ottó, 1088 Budapest Puskin u. 3. ELTE Embertani Tanszéke

A kiadvány előfizethető és példányonként megvásárolható:

az AKADÉMIAI KIADÓNÁL: 1363 Budapest V., Alkotmány u. 21.

telefon: 111—010. Pénzforgalmi jelzőszám: 215—11488.

az AKADÉMIAI KÖNYVESBOLTBAN: 1368 Budapest V., Váci u. 22.,

telefon: 185—680.

Előfizetési díj egy évre: 30.— Ft

Külföldön terjeszti a KULTÚRA Külkereskedelmi Vállalat 1389 Budapest I., Fő u. 32. Pénzforgalmi jelzőszám: 218—10990 Telefon: 159—450

Ára: 40 Ft

Előfizetési ára egy évre: 30 Ft

INDEX: 26.028
ISS N0003-5440

Tartalomjegyzék a 179—180. oldalon!